

СПРАВА «РОМАНІЮК ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF ROMANYUK v. UKRAINE)

(Заява № 77909/12)

Стислий виклад рішення від 20 вересня 2022 року

Відповідно до протоколів, складених дільничними виборчими комісіями (далі – ДВК), заявник переміг на парламентських виборах 28 жовтня 2012 року в одномандатному виборчому окрузі. Проте окружна виборча комісія (далі – ОВК) визнала недійсними результати голосування на виборчих дільницях, на яких кількість голосів за заявника значно перевищувала кількість голосів за опонента.

Заявник оскаржив рішення ОВК про визнання результатів недійсними. Адміністративні суди двох інстанцій відмовили у задоволенні його скарг вказавши, що ОВК діяла в межах своїх дискреційних повноважень. Центральна виборча комісія (далі – ЦВК) визнала неможливим встановити результати виборів в окрузі та звернулася до Верховної Ради України з проханням створити необхідні умови для проведення повторних виборів у певних округах.

Водночас у січні 2013 року прокуратура міста Києва порушила кримінальну справу щодо заявника за підозрою у «незакінченому замаху» на привласнення державного майна, вчиненому у 2008 році.

У лютому 2013 року заявник виїхав до Італії, а через декілька днів працівники міліції оголосили його в розшук. Слідчий суддя ухвалив постанову про взяття заявника під варту з метою забезпечення його присутності в суді для розгляду питання про обрання йому запобіжного заходу. Шевченківський районний суд міста Києва обрав заявнику запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Тим часом, заявника затримали в Італії. У липні 2013 року апеляційний суд міста Мілана відмовив у задоволенні запиту українських органів державної влади про видачу заявника.

На початку грудня 2013 року Київський апеляційний адміністративний суд та Вищий адміністративний суд України (далі – суди) скасували реєстрацію заявника як кандидата на повторних парламентських виборах у певних округах, призначених на грудень 2013 року з підстав невідповідності вимозі про п'ятирічне проживання в Україні. Суди постановили, що він не відповідав цій вимозі, взявши до уваги беззаперечне проживання заявника в Італії протягом попередніх десяти місяців, але проігнорувавши аргумент, що його свобода пересування була обмежена, оскільки, поперше, він був затриманий в Італії, а, по-друге, вирішувалося питання про його видачу до України.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за пунктом 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що тримання його під вартою з 22 до 29 березня 2013 року ґрунтувалося на свавільній постанові українських органів державної влади, за статтею 3 Першого протоколу Конвенції на свавільність визнання недійсними результатів виборів 28 жовтня 2012 року у виборчому окрузі, а також скасування реєстрації його кандидатури на повторних парламентських виборах у певних округах 15 грудня 2013 року. Заявник також скаржився за статтею 18 Конвенції у поєднанні з пунктом 1 статті 5 Конвенції, що постанова про тримання його під вартою була політично умотивованою.

Розглянувши скарги заявника Європейський суд зазначив, що пред'явлені заявнику обвинувачення у 2013 році стосувалися «незакінченого замаху» ймовірно вчиненого за п'ять років до цього. А також що згадане правопорушення не було закінчено лише тому, що заявник та інший підозрюваний не подали заяву про реєстрацію передачі майна, хоча вони не мали для цього перешкод. Європейський суд дійшов висновку, що позбавлення заявника свободи ґрунтувалося

на «обґрунтованій підозрі у вчиненні ним правопорушення» та констатував порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

Також Європейський суд констатував порушення статті 3 Першого протоколу до Конвенції у зв'язку зі скаргами заявника. Зокрема, Європейський суд зазначив, що виключення всіх голосів, відданих у цілому виборчому окрузі, лише через те, що деяким спостерігачам було обмежено доступ до виборчих дільниць без будь-яких спроб встановити ступінь цього порушення та його вплив на загальні результати виборів у виборчому окрузі, суперечило цьому положенню Конвенції.

Також Європейський суд взяв до уваги, що вимозі про п'ятирічне проживання, як вона була сформульована у застосовному законодавстві на той момент, бракувало чіткості і ЦВК та суди тлумачили її по-різному. Європейський суд зауважив, що відсутності розгляду національними судами доречного аргументу заявника про особливості його особистої ситуації (а саме, що він не зміг повернутися в Україну, оскільки тримався під вартою в Італії та розглядалося питання про його видачу) достатньо для висновку, що скасування реєстрації його кандидатури було свавільним і непропорційним.

Європейський суд також розглянув скаргу заявника за статтею 18 Конвенції у поєднанні з пунктом 1 статті 5 Конвенції та вказав, що він розглянув основні юридичні питання, порушені в цій заяві, і немає потреби окремо розглядати зазначену скаргу.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. Оголошує прийнятними скарги за пунктом 1 статті 5 Конвенції та статтею 3 Першого протоколу до Конвенції;

2. Постановляє, що було порушено пункт 1 статті 5 Конвенції;

3. Постановляє, що було порушено статтю 3 Першого протоколу до Конвенції щодо визнання недійсними результатів виборів 28 жовтня 2012 року у виборчому окрузі № 94 та скасування реєстрації заявника як кандидата на повторних парламентських виборах в окремих округах 15 грудня 2013 року;

4. Постановляє, що немає необхідності розглядати решту скарг;

5. Постановляє, що:

(а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику 4 000 (чотири тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ця сума має бути конвертована у валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

6. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».